

Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου: «Βυζαντινό Σεμινάριο» και «Ελληνική Γλώσσα στην Κύπρο» (Κατερίνα Χουζούρη)

[/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

«Βυζαντινό Σεμινάριο»

Το Πρόγραμμα «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου, συνεχίζοντας τις επιστημονικές του δράσεις προς το ευρύ κοινό, εγκαινιάζει τη νέα σειρά διαλέξεων με τίτλο «Βυζαντινό Σεμινάριο».

Οι σεμιναριακές διαλέξεις είναι σχετικές με τη βυζαντινή λογοτεχνία, ιστορία, αρχαιολογία και τέχνη. Οι εισηγητές είναι Βυζαντινολόγοι από την Τσεχία, τη Σλοβακία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελλάδα και την Κύπρο.

Ο σεμιναριακός κύκλος ξεκίνησε την Τρίτη 21 Φεβρουαρίου με δύο εισηγήσεις. Ο Στέφανος Ευθυμιάδης, Καθηγητής του Προγράμματος «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό», παρουσίασε την εισήγηση «Προβληματισμοί γύρω από την κυπριακή αγιολογία» και ο Χαράλαμπος Μπακιρτζής (Ίδρυμα Αναστάσιος. Γ. Λεβέντης)

ανέλυσε το θέμα «Η αναστήλωση του Αγίου Ονησιφόρου».

Στις 7 Μαρτίου ο Marek Mesko από την Τσεχία θα μιλήσει με θέμα «Βυζαντινή και Κεντρική Ευρώπη κατά τον 11^ο και 12^ο αιώνα», ενώ στις 28 Μαρτίου η Marketa Kulhankova θα αναλύσει το θέμα «Η κινηματογραφική αφήγηση στις διηγήσεις του Δανιήλ του Σκητιώτη». Το πρόγραμμα συνεχίζεται στις 29 Μαρτίου, με την Καθηγήτρια ΕΚΠΑ Μαρία Παναγιωτίδη, η οποία θα μιλήσει με θέμα «Τέχνη και Κοινωνία στην Καππαδοκία κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο. Η μαρτυρία των τοιχογραφιών». Την Τρίτη 25 Απριλίου, η Ειρήνη Αρτέμη διδάσκουσα στο ΕΑΠ, θα αναλύσει το θέμα «Ο θεσμός της οικογένειας και η εικόνα της γυναίκας στα νομικά και εκκλησιαστικά κείμενα του Βυζαντίου», στις 2 Μαΐου, ο Πέτρος Μπούρας Βαλλιανάτος από το King's College London, θα μιλήσει για τη «Διαπολιτισμική μετάδοση ιατρικών γνώσεων από τον ισλαμικό κόσμο στο βυζαντινό (11^{ος}-15^{ος} αι)» και τέλος στις 9 Μαΐου, η Πέλλη Μάστορα από το ΕΑΠ Κύπρου, θα μιλήσει με θέμα «Εικονογραφικά θέματα του Πολιούχου Αγίου της Θεσσαλονίκης».

Όλες οι διαλέξεις πραγματοποιούνται στην αίθουσα του Κέντρου Πολιτιστικής Κληρονομιάς (Μ. Αλεξάνδρου 10, Παλιά Λευκωσία), στις 19.00μ.μ. Η είσοδος είναι ελεύθερη για το κοινό.

Οι διαλέξεις μεταδίδονται και διαδικτυακά μέσω του συνδέσμου:

<https://eu1.bbcollab.com/site/external/launch/meeting.jnlp?sid=2015063&username=&pass>

Η Πεμπτουσία μίλησε με την κ. Ειρήνη Αρτέμη, με αφορμή την εισήγησή της.

Image not found or type unknown

Ειρήνη Αρτέμη

Η Ειρήνη Αρτέμη είναι διδάσκουσα στο ΕΑΠ,, στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα Σπουδές στη Θεολογία. Επίσης διδάσκει διαδικτυακά στο Εβραϊκό Πανεπιστήμιο της Ιερουσαλήμ. Επιπλέον, έχει μεταδιδακτορικό στην αρχαία ελληνική και βυζαντινή φιλοσοφία, Διδακτορικό και μάστερ στη Θεολογία και πτυχία Θεολογίας και κλασικής Φιλολογίας.

Πεμπτούσια: Θα μπορούσατε να μας περιγράψετε σε γενικές γραμμές, τη θέση της γυναίκας κατά την περίοδο του Βυζαντίου;

Ειρήνη Αρτέμη: Η γυναίκα της βυζαντινής περιόδου ζούσε το μεγαλύτερο διάστημα της ζωής της στο σπίτι. Οι έξοδοι, πάντα με συνοδεία, για την εκκλησία, τα πανηγύρια και το λουτρό, καθώς και οι επισκέψεις σε συγγενικά πρόσωπα, ήταν οι μόνες κοινωνικά αποδεκτές δραστηριότητες της γυναίκας έξω από το σπίτι. Από πολύ μικρή μάθαινε «τα του οίκου», ενώ οι γραμματικές γνώσεις της περιορίζονταν συνήθως σε γραφή και ανάγνωση. Κάποιες γυναίκες, αναλογικά ελάχιστες, αποκτούσαν και ευρύτερη μόρφωση. Το κορίτσι μπορούσε να έρθει εις γάμου κοινωνία από τα 12-13 χρόνια της. Για το γάμο της φρόντιζαν οι γονείς. Συχνά μάλιστα βοηθούσαν στην επιλογή του συζύγου οι προξενήτρες, που είχαν ως αμοιβή ποσοστά από την προίκα. Η θέση της συζύγου ήταν άσχημη. Οι χριστιανικές αρχές που καθόριζαν τις λειτουργίες της βυζαντινής κοινωνίας, εξασφάλιζαν μία αξιοπρεπή ζωή στην παντρεμένη γυναίκα. Ανεξάρτητα από την κοινωνική τάξη όπου ανήκε, ήταν οικοδέσποινα και κυρά. Η απόκτηση παιδιών την εξύψωνε. Ο χριστιανισμός εξύψωσε γενικά τη γυναίκα και στη βυζαντινή περίοδο η γυναίκα είχε ενεργό ρόλο και στην Εκκλησία. Μάλιστα κάποιες είχαν γίνει και διακόνισσες. Το σίγουρο είναι ότι η θέση της γυναίκας βελτιώθηκε στη βυζαντινή αυτοκρατορία

Image not found or type unknown

Πεμπτουσία: Πόσο συνέβαλαν σ' αυτό (στη θέση της γυναίκας), η νομοθεσία και η Εκκλησία αυτήν την περίοδο;

Ειρήνη Αρτέμη: Την ισοτιμία των δύο φύλων απέναντι στο Θεό, αλλά και κατά συνέπεια απέναντι στους ανθρώπινους νόμους, διακηρύττει και ο Κύριλλος Ιεροσολύμων, που εξηγεί ότι όλοι οι άνθρωποι είτε είναι άνδρες είτε γυναίκες έχουν την ίδια ψυχή. Στο μόνο που διαφέρουν είναι σε κάποια εξωτερικά χαρακτηριστικά. Μάλιστα παραλληλίζει τον άνδρα και τη γυναίκα με τα μέλη ενός σώματος, τα οποία είναι διαφορετικά αλλά συνεργάζονται όλα αρμονικά προς «Δόξα Θεού». Τα μεγάλα βήματα για τη βελτίωση της θέσεως της γυναίκας έγιναν λοιπόν εξαιτίας του χριστιανισμού. Μάλιστα οι πατέρες ασκώντας επιρροή στους Αυτοκράτορες, πετύχαιναν να υπάρχει και νομοθετική ρύθμιση για την προστασία της γυναίκας. Π.χ. Η γυναίκα ήταν δυνατό να ζητήσει τη λύση του γάμου σε περίπτωση ακραίας συμπεριφοράς του συζύγου της, λόγω μοιχείας ή κολάσιμων πράξεων του συζύγου. Αν όμως ο άνδρας είχε σχέσεις με γυναίκα άγαμη, διαζευγμένη ή χήρα, αυτό θεωρούταν πορνεία κι όχι μοιχεία, επομένως η γυναίκα δεν μπορούσε να ζητήσει διαζύγιο. Ο Ιουστινιανός με τη νομοθεσία του, κάτω από την πίεση της εκκλησίας, απαγόρευσε τη συναινετική λύση του γάμου, με εξαίρεση λόγω επιλογής του μοναχικού βίου.

Πεμπτουσία: Ποια η θέση της Εκκλησίας και του νομοθέτη απέναντι στο θεσμό της οικογένειας;

Ειρήνη Αρτέμη: Η οικογένεια προστατευόταν από τους νόμους και από την Εκκλησία, την περίοδο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Χαρακτηριστική είναι η άποψη του Ιωάννη Χρυσόστομου. Ο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως παραβαίνει τα εσκαμμένα της εποχής που ήταν σκληρή με τις γυναίκες, όσον αφορά τη μοιχεία. Συμβουλεύει τον άνδρα να μην «απολύει» τη γυναίκα του, έστω κι αν εκείνη έχει πολλά ελαττώματα. Θεωρεί το γάμο αδιάλυτο, εκτός από την πορνεία, δηλαδή τη μοιχεία. Και αυτό όμως ακόμη, το διαζύγιο λόγω μοιχείας, θεωρεί ότι επιτρέπεται κατ' ανάγκην, λόγω της ανθρώπινης σκληρότητας και ο Χριστός, με τη θυσία Του, το σχετικοποίησε και αυτό! Επιπλέον, στηλιτεύει τη νοοτροπία κάποιων ανδρών, που αν και παντρεμένοι μείωναν τη γυναίκα τους με το επισκέπτονται πορνεία για να βρουν την ηδονή. Σημειώνει ότι «Διότι η γυναίκα σου δεν ήλθε σε σένα για να ατιμάζεται, δεν εγκατέλειψε πατέρα και μητέρα και όλο το σπίτι της για να προσβάλλεται ... Την πήρες συνοδοιπόρο και σύντροφο της ζωής και ελεύθερη και ισότιμη».

«Η ελληνική γλώσσα στην Κύπρο σήμερα»

Pilini pinakida apo tin Egomi Kyprou 1200p.X.

Image not found or type unknown

Πήλινη Πινακίδα από την Εγκωμή Κύπρου περ. 1200 π.Χ. , http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/ag_history/browse.html?start=51

Η σύγχρονη Κύπρος, είναι ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον γλωσσικό τοπίο. Αφενός υπάρχει ακόμα γλωσσική διμορφία, μεταξύ της κυπριακής ποικιλίας της Ελληνικής γλώσσας και της Κοινής Νέας Ελληνικής και αφετέρου η έντονη επαφή των δύο ποικιλιών, έχει οδηγήσει στη δημιουργία μιας δομικά μικτής παγκύπριας κοινής. Μία περιγραφή των γραμματικών χαρακτηριστικών αυτής της παγκύπριας κοινής, με ιδιαίτερη έμφαση σε δομικά μικτές ή υβριδικές μορφές που τείνουν να κυριαρχήσουν, θα επιχειρήσει στη διάλεξή της με τίτλο «Η ελληνική γλώσσα στην Κύπρο σήμερα», η δρ Σταυρούλα Τσιπλάκου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γλωσσολογίας και Ακαδημαϊκή Υπεύθυνη του μεταπτυχιακού προγράμματος «Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία», του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου. Με αυτήν την εισήγηση συνεχίζεται η «Σειρά Διαλέξεων Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου», στο Σπίτι της Κύπρου (Ξενοφώντος 2Α, Σύνταγμα, 10557 Αθήνα), την Τετάρτη, 1 Μαρτίου στις 18.30μ.μ.

Στη διάλεξη επίσης θα θιγούν σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις, που διερευνούν τις διαδικασίες ισοπέδωσης των τοπικών ποικιλιών και πρόσφατα ερευνητικά αποτελέσματα, που δείχνουν τη συνάρτηση των διαδικασιών αυτών, με εξωγλωσσικές κοινωνικές παραμέτρους, ενώ βαρύτητα θα δοθεί στους λόγους για τους οποίους συγκεκριμένα γλωσσικά στοιχεία, ανθίστανται στις διαδικασίες αυτές, με αποτέλεσμα την αποφυγή του πλήρους αποδιαλεκτισμού.

Τον κύκλο διαλέξεων, που συνδιοργανώνουν το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Σπίτι της Κύπρου και ο Ελληνικός Πολιτιστικός Όμιλος Κυπρίων Ελλάδος άνοιξε η διάλεξη του Κοσμήτορα της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών του ΑΠΚΥ, Καθηγητή Βάιου Λιαπή, με θέμα «Ένας αρχαίος κωμικός ποιητής από την Πάφο: ο Σώπατρος». Οι τρεις φορείς συμπράττουν με στόχο να αναδειχθούν θέματα εκπαιδευτικού, πολιτιστικού, ιστορικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος σχετικά με την Κύπρο.

Κατερίνα Χουζούρη